

Curtea Supremă de Justiție
D E C I Z I E
DISPOZITIV

08 iunie 2016

mun.Chișinău

Colegiul penal în următoarea componență:

Președinte

Nicolae Gordilă,

Judecători

Elena Covalenco,

Iurie Diaconu,

examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare, declarate de avocatul Caliga Mariana, în numele inculpatului Gherasim Ilii și de părțile vătămate Ciontoloii Ion și Ciontoloii Angela, prin care se solicită casarea sentinței Judecătoriei Căușeni din 12 iunie 2015 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 februarie 2016 în cauza penală privindu-l pe

Gherasim Ilii Aureliu, născut la 16 august 1994, originar din s.Salcuța, r-nul Căușeni și domiciliat în or.Căușeni, str.Unirii 1, ap.58.

Termenul examinării cauzei:

1. Prima instanță: 11.02.2015 - 12.06.2015,
2. Instanța de apel: 20.07.2015 - 10.02.2016,
3. Instanța de recurs: 03.05.2016 - 08.06.2016.

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Căușeni din 12 iunie 2015, Gherasim Ilii a fost recunoscut vinovat și condamnat în baza art.155 Cod penal la un an închisoare și în baza art.27-197 alin.(2) lit.a) Cod penal la un an închisoare.

În temeiul art.84 Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită pedeapsa definitivă de 1 an și 6 luni închisoare, în penitenciar de tip semiînchis.

Acțiunea civilă a fost admisă, dispunându-se încasarea de la Gherasim Ilii în beneficiul lui Ciontoloii Ion a prejudiciului material în sumă de 37 555,49 lei și a prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei și în beneficiul lui Ciontoloii Angela a prejudiciului moral în sumă de 100 000 lei.

2. Prima instanță, examinând cauza în procedura prevăzută de art.364¹ Cod de procedură penală, a constatat că Gherasim Ilii, la 11 septembrie 2014, la ora 02.40, acționând de comun acord și prin înțelegere prealabilă cu două persoane, la instigarea și organizarea unei persoane neidentificate de către organul de urmărire penală, din cauza penală fiind disjuse materialele în privința lui Gherasim Ilii în procedură separată, urmărind scopul amenințării cu omor a lui Ciontoloii Ion, au pregătit din timp trei vase din sticlă cu volumul de 0,5 litri, pe care le-au umplut cu soluție inflamabilă, special adaptându-le pentru incendiere la impact, după care le-au aprins și le-au aruncat în direcția casei din str.Gheorghe Asachi 14, or.Căușeni, care aparține cu drept de proprietate lui Ciontoloii Ion, iar în rezultat, casa a luat foc, însă intențiile nu au fost duse pînă la capăt independent de acțiunile făptuitorilor, deoarece flacăra a izbucnit doar la una dintre cele trei vase din sticlă aruncate. Astfel, incendiul a fost depistat și a fost stins imediat de către proprietarii casei.

3. Împotriva sentinței au declarat apeluri avocatul M.Caliga în numele inculpatului, avocatul P.Grumeza în numele părților vătămate, părțile vătămate I.Ciontoloii și A.Ciontoloii,

care au solicitat:

- avocatul M.Caliga în numele inculpatului I.Gherasim, casarea acesteia în partea stabilirii pedepsei și a acțiunii civile, cu rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acesta să-i fie stabilită pedeapsa cu aplicarea prevederilor art.90 Cod penal, și respingerea acțiunii civile lui I.Ciontoloii și A.Ciontoloii, invocând că pedeapsa stabilită este prea dură și inequitabilă în raport cu persoana inculpatului, nefiind respectate prevederile art.75 Cod penal; - admiterea acțiunii civile este neîntemeiată, deoarece I.Ciontoloii și A.Ciontoloii nu au calitatea de parte civilă; - suma stabilită de 37 555,49 lei este neîntemeiată, deoarece devizul de cheltuieli nu constituie o probă care să demonstreze care bunuri au fost deteriorate;

- avocatul P.Grumeza în numele părților vătămate, admiterea apelului, casarea sentinței cu emiterea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care acțiunile inculpatului să fie reîncadrate în baza art.27,145 alin.(2) lit.g), j) și m) Cod penal;

- părțile vătămate I.Ciontoloii și A.Ciontoloii, casarea acesteia, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care acțiunile lui I.Gherasim să fie recalificate din prevederile art.27, 197 alin.(2) lit.a) și art.155, în cele ale art.27, 145 alin.(2) lit.a), h), l), j) Cod penal, invocând că inculpatul și complicii săi au acționat cu premeditate asupra unui reprezentant al autorității publice, de două sau mai multe persoane cu o deosebită cruzime; - urmările prejudiciabile nu au survenit din motive care nu au depins de inculpat.

4. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 februarie 2016, apelul avocatului P.Grumeza în numele părților vătămate și a părților vătămate I.Ciontoloii și A.Ciontoloii, au fost respinse ca nefondate.

Apelul avocatului M.Caliga în numele inculpatului a fost admis, casată sentința, inclusiv și din oficiu, pronunțând o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care I.Gherasim a fost condamnat în baza art.155 Cod penal, cu aplicarea art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală, la 1 an închisoare, în baza art.27-197 alin.(2) lit.a) Cod penal cu aplicarea art.364¹ alin.(8) Cod de procedură penală, la 1 an închisoare, iar în temeiul art.84 Cod penal, pentru concurs de infracțiuni, prin cumulul parțial al pedepselor aplicate, i-a fost stabilită pedeapsa închisorii pe un termen de 1 an și 6 luni, în penitenciar de tip semiînchis.

Acțiunea civilă în partea încasării prejudiciului material, înaintată de I.Ciontoloii, a fost admisă în principiu urmînd ca asupra cuantumului să se pronunțe instanța civilă. S-a încasat de la I.Gherasim în beneficiul lui I.Ciontoloii prejudiciul moral în mărime de 70 000 lei.

Acțiunea civilă înaintată de A.Ciontoloii a fost respinsă ca neîntemeiată.

Instanța de apel a constatat că, la cererea inculpatului I.Gherasim, prin încheierea protocolară a instanței de fond din 25.03.2015, s-a dispus examinarea cauzei în conformitate cu prevederile art.364¹ Cod de procedură penală, pe baza probelor administrate în faza de urmărire penală. Din materialele cauzei rezultă că, partea vătămată I.Ciontoloii a înaintat acțiune civilă împotriva inculpatului la 25.05.2015, iar A.Ciontoloii abia la 02.06.2015, ambii solicitînd încasarea de la inculpat a prejudiciului moral în mărime de cîte 500 000 lei fiecare, cereri care nu erau înaintate la data solicitării de către inculpat a examinării cauzei în procedură simplificată. Prin urmare, în sensul prevăzut de art.364¹ alin.(3) Cod de procedură penală, inculpatul a recunoscut în totalitate doar faptele indicate în rechizitoriu dar nu și acțiunile civile, care la acea dată nu existau, nefiind încă înaintate.

Astfel, instanța de apel a conchis că, prima instanță eronat a aplicat prevederile art.364¹ Cod de procedură penală, inculpatul contestînd cuantumul prejudiciului produs ca urmare a comiterii infracțiunilor imputate, quantum care reprezintă un element al formei calificate a infracțiunii comise.

Astfel, respectînd dispozițiile art.409 alin.(2) Cod de procedură penală, instanța de apel a constatat că Gherasim Ilii, la 11 septembrie 2014, ora 02.40, acționînd de comun acord

și vgbprin înțelegere prealabilă cu două persoane, la instigarea și organizarea unei persoane neidentificate de către organul de urmărire penală, din cauza penală fiind disjuncte materialele în privința lui Gherasim Ilii în procedură separată, urmărind scopul amenințării cu omor a lui Ciontoloii Ion, au pregătit din timp trei vase din sticlă cu volumul de 0,5 litri, pe care le-au umplut cu soluție inflamabilă, special adaptându-le pentru incendiere la impact, după care le-au aprins și le-au aruncat în direcția casei din str.Gheorghe Asachi 14, or.Căușeni, care aparține cu drept de proprietate lui Ciontoloii Ion, iar în rezultat, casa a luat foc, însă intențiile nu au fost duse pînă la capăt independent de acțiunile făptuitorilor, deoarece flacăra a izbucnit doar la una dintre cele trei vase din sticlă aruncate. Astfel, incendiul a fost depistat și stins imediat de către proprietarii casei.

Instanța de apel a constatat că vina inculpatului a fost dovedită pe deplin prin probele administrate în cadrul urmăririi penale, cercetate și verificate în cadrul instanței de apel, și anume declarațiile martorilor A.Scripnic, A.Chisin, P.Trocin, R.Rîmbu, D.Malaca, A.Rîncău, declarațiile părții vătămate I.Ciontoloii și a inculpatului, precum și prin actele cauzei – procesele verbale de cercetare la fața locului din 11.09.2014, 22.09.2014, de ridicare din 15.09.2014, rapoartele de expertiză nr.7219 din 15.09.2014, nr.8362 din 25.09.2014, analizînd ansamblul de probe administrate în cauză, instanța de apel a constatat că, acțiunile inculpatului I.Gherasim corect au fost încadrate în baza art.27, 197 alin.(2), lit.a) și 155 Cod penal.

Totodată, instanța de apel, la stabilirea pedepsei inculpatului I.Gherasim, a menționat că ține cont de prevederile art.364¹ Cod de procedură penală, de gravitatea infracțiunii săvîrșite, de persoana celui vinovat, de circumstanțele cauzei care atenuază sau agravează răspunderea penală, de influența pedepsei aplicate asupra corijării și reeducării acestuia, concluzionînd că aceasta nu poate avea loc fără izolarea lui de societate, urmînd a-i fi aplicată pedeapsa sub formă de închisoare.

Instanța de apel a conchis de a respinge argumentele apărării privind aplicarea prevederilor art.90 Cod penal, deoarece pedepsele stabilite inculpatului sînt la limitele minime prevăzute de legea penală, inculpatul a comis două infracțiuni, dintre care una este gravă, există părți vătămate, au fost cauzate prejudicii materiale, s-a atentat la relațiile sociale cu privire la libertatea psihică a persoanei și cele cu privire la integritatea patrimoniului persoanei.

Totodată, instanța de apel a admis în principiu acțiunea civilă înaintată de I.Ciontoloii, privind prejudiciul material, urmînd ca asupra cuantumului să se expună instanța în ordinea procedurii civile, deoarece pentru stabilirea cuantumului prejudiciului material este necesară administrarea unor probe suplimentare.

La fel, instanța de apel a concluzionat că suma de 100 000 lei pentru prejudiciul moral este una exagerată și nu asigură un echilibru între satisfacția morală și îmbogățirea fără justă cauză, din aceste considerente a ajuns la concluzia de a încasa de la inculpat în folosul părții vătămate I.Ciontoloii suma de 70 000 lei, considerînd că prin infracțiunea comisă i s-a cauzat un prejudiciu moral, manifestat prin stare de stres, nesiguranță, neliniște, care urmează a fi reparat de către inculpat.

Referitor la acțiunea civilă înaintată de A.Ciontoloii, instanța de apel a conchis că aceasta nu are calitatea de parte vătămată sau civilă în cauza dată, prin urmare nu poate înainta acțiune civilă. Mai mult ca atît, în cadrul ședinței de judecată din 25.05.2015, prima instanță eronat a recunoscut-o pe A.Ciontoloii în calitate de parte vătămată, deoarece conform art.59 alin.(2) Cod de procedură penală, recunoașterea ca parte vătămată se efectuează prin ordonanța organului de urmărire penală, imediat după stabilirea temeiurilor de atribuire a unei asemenea calități procesuale.

5. Împotriva hotărîrilor menționate au declarat recursuri ordinare avocatul M.Caliga în numele inculpatului și părțile vătămate I.Ciontoloii și A.Ciontoloii, care solicită:

- avocatul, invocând temeiurile prevăzute de art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, casarea parțială a deciziei instanței de apel în partea încasării prejudiciului moral, cu pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie respinsă acțiunea civilă privind încasarea prejudiciului moral, pe motiv că I.Ciontoloii nu dispune de calitatea de parte civilă; - partea vătămată nu a prezentat probe obiective privind suferințele sale fizice și psihice, neindicând afectarea drepturilor sale nepatrimoniale; - instanța a dispus încasarea unui prejudiciu moral exagerat de mare, inculpatul crescând fără părinți, situația lui materială fiind una complicată, neavând careva venituri;

- părțile vătămate I.Ciontoloii și A.Ciontoloii, neinvocând nici un temei prevăzut de art.427 Cod de procedură penală, au solicitat casarea sentinței și deciziei instanței de apel, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care I.Gherasim să fie recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art.27,145 alin.(2) lit.g), j) Cod penal și încasarea prejudiciului moral în beneficiul lui A.Ciontoloii în sumă de 100 000 lei, pe motiv că consecințele nu au survenit independent de voința inculpatului.

6. Examinând admisibilitatea în principiu a recursurilor ordinare declarate în raport cu materialele cauzei și motivele invocate, ținând cont de opiniile procurorului și a avocatului M.Caliga, expuse în referințe, care au solicitat declararea inadmisibilității recursului părților vătămate ca fiind neîntemeiate, iar procurorul a solicitat declararea inadmisibilității și a recursului depus de avocat în numele inculpatului, Colegiul penal decide inadmisibilitatea acestora din următoarele considerente.

Cu privire la recursul ordinar declarat de către avocatul M.Caliga în numele inculpatului.

Conform prevederilor art.427 alin.(1) pct.6) Cod de procedură penală, la care face referință recurentul, hotărârea instanței de apel poate fi supusă recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel în cazul când instanța nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel sau hotărârea atacată nu cuprinde motivele pe care se întemeiază soluția ori motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii sau acesta este expus neclar, sau instanța a admis o eroare gravă de fapt, care a afectat soluția instanței.

Raportînd normele nominalizate la situația în cauză, Colegiul penal conchide că acest temei nu și-a găsit confirmare, iar reieșind din textul recursului, recurentul de fapt critică procedura de apreciere a probelor la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, considerînd exagerată mărimea acestuia încasată de la inculpat, care ține de starea de fapt a cauzei și care a fost deja statuată de către instanța de apel, de competența căreia este stabilirea acesteia.

Astfel, argumentul apărătorului inculpatului, privind mărimea disproporțională și exagerat de mare a prejudiciului moral în suma de 70 000 lei este unul nefondat, deoarece inculpatul a atentat nemijlocit la libertatea psihică a părții vătămate I.Ciontoloii și cele cu privire la integritatea patrimoniului său. Prin urmare prejudiciul moral dispus spre încasare de la inculpat în folosul părții vătămate în mărime de 70 000 lei, Colegiul penal îl consideră unul echitabil, la care instanța de apel a ținut cont de prevederile art.1423 alin.(1) Cod civil coroborat cu art.219 alin.(4) Cod de procedură penală. La determinarea cuantumului acestuia, instanța de apel a luat în considerație atît gravitatea suferințelor psihice a părții vătămate, cît și date obiective care certifică acest fapt, și anume nivelul suportării de către aceasta a suferințelor psihice în urma infracțiunii săvârșite de către inculpatul I.Gherasim, luîndu-se în considerație gradul de vinovăție al autorului prejudiciului, consecințele survenite, precum și măsura în care această compensare poate aduce satisfacție persoanei vătămate. Mai mult ca atît, prima instanță a stabilit ca prejudiciul moral pentru I.Ciontoloii în suma de 100 000 lei, instanța de apel la rîndul ei a considerat cuantumul acestuia ca fiind exagerat și l-a diminuat la suma de 70 000 lei.

Nu poate fi reținut nici argumentul apărării, precum că incorect a fost soluționată

acțiunea civilă și neîntemeiat s-a dispus încasarea prejudiciului moral, din motivul că I.Ciontoloii nu are calitatea de parte civilă, deoarece, după cum rezultă din actele cauzei, la 25.05.2015, partea vătămată a depus o cerere, prin care a solicitat recuperarea prejudiciului material și moral (f.d.29-30, v.2). La fel, în cadrul ședinței din 25.05.2015, în conformitate cu procesul-verbal, prima instanță a admis anexarea cererii înaintate de I.Ciontoloii privind recuperarea prejudiciului moral și material (f.d.67, v.2).

Totodată referitor la faptul indicării de către avocat a situației materiale a inculpatului care este una complicată, astfel nu va fi în stare să recupereze prejudiciul moral în mărimea stabilită, neavând careva venituri, Colegiul penal îl consideră neîntemeiat, deoarece prin obligarea reparării prejudiciului moral cauzat prin infracțiune, se are drept scop corectarea și corijarea inculpatului, cât și consolarea părții vătămate care a avut de suferit pricinuinđu-i în urma infracțiunii stare de stres, nesiguranță și neliniște, astfel instanța de apel a dat deplină eficiență împrejurarilor cauzei.

Concomitent, urmează de evidențiat faptul că argumentele invocate în recurs de către avocat au fost deja obiect de judecare în instanța de apel și aceasta, respectînd prevederile art.414 alin.(3) și art.417 alin.(1) pct.7) și 8) Cod de procedură penală, s-a pronunțat argumentat și detaliat asupra tuturor motivelor invocate în apel.

Prin urmare, analizînd materialele cauzei și hotărîrile judecătorești atacate, Colegiul penal nu constată vreo eroare de drept gravă ce ar afecta legalitatea hotărîrilor judecătorești contestate de către avocat.

Cu privire la recursul ordinar declarat de părțile vătămate I.Ciontoloii și A.Ciontoloii.

Conform prevederilor art.422 Cod de procedură penală, termenul de recurs este de 30 de zile de la data pronunțării deciziei.

Lecturînd materialele cauzei se observă că, potrivit procesului-verbal al ședinței instanței de apel din 10 februarie 2016, avocatul părților vătămate, P.Grumeza, a participat la cercetarea judecătorească, fiind pronunțat dispozitivul deciziei în prezența participanților la proces. La fel, din procesul-verbal rezultă că avocatul părților vătămate, P.Grumeza, a fost înștiințat despre data pronunțării deciziei motivate – 09 martie 2016.

Ulterior, la 09 martie 2016, potrivit procesului-verbal al ședinței instanței de apel, nici părțile vătămate nici avocatul acestora nu s-a prezentat la pronunțarea deciziei motivate (f.d.138, v.2). Totodată, din materialele cauzei rezultă că părțile vătămate au înaintat cererea de apel la data de 26 iunie 2015 (f.d.82, v.2), cât și cerere de apel suplimentară din 04 noiembrie 2015 (f.d.112, v.2).

Mai mult ca atît, pe parcursul cercetării cauzei în instanța de apel, părțile vătămate au fost citate legal de mai multe ori, fapt care a fost confirmat prin avizele de recepție și citațiile din materialele cauzei, și anume la ședințele din 07.10.2015, 04.11.2015, 02.12.2015, 23.12.2015 (f.d. 93, 96, 103, 107, 109, 114, 119, 122, v.2).

La fel, pentru examinarea cauzei la data de 10.02.2016, avocatul părții vătămate P.Grumeza a semnat recipisa care îl înștiința despre data următoarei ședințe (f.d.128, v.2), iar la ședința din 10.02.2016, avocatul a fost prezent, iar la întrebarea instanței, acesta a comunicat că este posibilă examinarea cauzei în lipsa părților vătămate I.Ciontoloii și A.Ciontoloii, el fiind reprezentantul acestora (f.d.134, v.2).

Conform art.231 alin.(2)-(3) Cod de procedură penală, calcularea termenelor procedurale se pornește de la ora, ziua, luna și anul indicate în actul care a provocat curgerea termenului, iar la calcularea termenelor pe ore sau pe zile nu se ia în calcul ora sau ziua de la care începe să curgă termenul, nici ora sau ziua în care acesta se împlinește.

Raportînd prevederile art.422 și art.231 Cod de procedură penală la situația dată, rezultă că termenul de declarare a recursului (de 30 de zile) împotriva deciziei instanței de apel expira la 09 aprilie 2016.

Conform materialelor dosarului, reieșind din ștampila de pe plic, părțile vătămate au înaintat recursul asupra deciziei instanței de apel la data de 14 aprilie 2016, care a fost înregistrat în secția grefă a Colegiului penal al Curții Supreme de Justiție la 19 aprilie 2016, deci după expirarea termenului legal de 30 zile, prevăzut de art.422 Cod de procedură penală.

Astfel, atât avocatul P.Grumeza, cât și părțile vătămate, fiind în drept de a contesta decizia instanței de apel, nu au atacat-o în termenul prevăzut de 30 de zile de la data când a fost pronunțată decizia motivată, cunoscând despre acest fapt.

Potrivit art.432 alin.(2) pct.2), 4) Cod de procedură penală, instanța de recurs va decide inadmisibilitatea recursului înaintat în cazul în care se constată că acesta este vădit neîntemeiat sau declarat peste termen.

Reieșind din cele expuse, Colegiul penal conchide că nu există temei legal pentru admiterea recursurilor ordinare și, potrivit legii, se dispune inadmisibilitatea recursului ordinar declarat de avocatul M.Caliga în numele inculpatului ca fiind vădit neîntemeiat și de părțile vătămate I.Ciontoloși și A.Ciontoloși, ca fiind declarat peste termen.

9. În conformitate cu art.432 alin.(1)-(2) pct.2), 4) Cod de procedură penală, Colegiul penal al Curții Supreme de Justiție

D E C I D E :

Inadmisibilitatea recursurilor ordinare declarate împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 10 februarie 2016, în cauza penală în privința lui Gherasim Ilii, de către avocatul Caliga Mariana în numele inculpatului, ca fiind vădit neîntemeiat, iar a părților vătămate Ciontoloși Ion și Ciontoloși Angela, ca fiind declarat peste termen.

Decizia este irevocabilă, publicată integral la 29 iunie 2016.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Elena Covalenco

Iurie Diaconu